

Қадимги Ошур даври (Месопотамия)

TAVORIX
ISLAMONLINE.UZ

Қадимги Ошур даври (милоддан аввалги 2025–1363 йиллар) Ошур тарихи учун бурилиш даври бўлиб, у жанубий Месопотамиядан ажралиб чиккан мустакил Ошур маданиятининг шаклланиши билан белгиланади. Бу давр Ошур шахрининг Пузур-Ашур I ҳукмронлиги даврида мустакил шаҳар-дўллат сифатида юксалиши билан бошланиб, Ашур-убаллий I бошчилигида катта ҳудудий давлатга асос солинганидан кейин ўрта Ошур даврига ўтиш билан якунланган.

Бу даврнинг катта қисмда Ошур сиёсий ва ҳарбий жихатдан муҳим аҳамиятга эга бўлмаган кичик шаҳар-дўллат бўлган. Шаҳарнинг ҳокимлари ****Ишшиак Ашшур**** ("Ашур ҳокими") унвонини олиб юрган ва уларни "подшо" деб эмас, балки шаҳарнинг маъмурий тузилиши – ****Алума****нинг бир қисми сифатида қабул қилганлар. Сиёсий таъсирининг чекланган бўлишига қарамай, Ошур иқтисодий марказ сифатида муҳим аҳамият касб этган. Хусусан, Эришум I (милоддан аввалги тахминан 1974–1935 йиллар) ҳукмронлиги даврида Ошур кенг савдо тармоғига эга бўлиб, у Загрос тоғларидан то Анатолия марказигача чўзилган.

Ошурнинг биринчи подшолик сулоласи Пузур-Ашур I томонидан асос солинган бўлиб, у

милоддан аввалги 1808 йилда аморий истилочи Шамши-Адад I томонидан агдарилган. Шамши-Адад Месопотамиянинг юкори киролигини ташкил этган, аммо бу давлат унинг милоддан аввалги 1776 йилда вафотидан сўнг тезда парчаланган. Шундан сўнг Ошур ўн йиллар давомида турли можароларга гувоҳ бўлган. Бу можароларда кадимги Бобил империяси, Мари, Эшнунна ва турли Ошур фракциялари иштирок этган. Милоддан аввалги 1700 йилларда Адаси сулоласи даврида Ошур яна мустакил шаҳар-дўлат макomini кўлга киритган. Милоддан аввалги 1430 йилларда Ошур Митанни киролигининг вассалига айланган, лекин кейинрок мустакиллигини тиклаб, харбий подшолар бошчилигида катта худудий давлатга айланган.

Кадимги Ошур савдо колонияси бўлган Култепадан топилган 22 000 дан ортик сапол ёзқлар ушбу давр маданияти, тили ва жамияти хакида маълумот беради. Ошурийлар кулчиликни амалга оширган, аммо баъзи «куллар» хужжатлардаги мураккаб атамалар туфайли эркин хизматчилар бўлган бўлиши мумкин. Эркақлар ва аёллар тенг ҳуқуқларга эга бўлиб, мулкни мерос килиб олиш ва савдода катнашиш ҳуқуқига эга бўлган. Ошурнинг бош "худо"си шаҳарнинг ўзи тимсоли бўлган Ашур бўлган.

Абу Муслим